

Prosím, sedřete nás z kůže!

Toto je leták o pracovních
podmínkách v oděvním průmyslu

KDE SE ŠIJÍ ODĚVY?

Většina oblečení, které si kupujeme, se vyrábí v zemích globálního Jihu. Firmy přesouvají svoji výrobu především do jihovýchodní Asie, Latinské Ameriky a Afriky, protože je tam mnohem levnější pracovní síla. Poměrně významná část výroby probíhá i v některých zemích střední a východní Evropy, kde jsou pracovní podmínky také často nedůstojné.

Zjistit přesně, kde a za jakých podmínek se oděvy vyrábějí, je komplikované. Firmy samotné většinou žádné továrny nevlastní a mnohé z nich problémy spojené s výrobou zboží příliš neřeší. Pracující tak nedostávají za svoji práci důstojnou mzdu (living wage), jsou nuceni k extrémním přesčasům a pracují v nebezpečném prostředí. Jejich možnost situaci změnit je velice omezená. Odbory jsou zde potlačovány, vymahatelnost práva je nízká a kontroly pracovních podmínek jsou nedostatečné.

„Po celodenní práci jsem unavená a je mi tak špatně, že si nedokážu představit další den v práci. Ale hlad mi nedovolí si odpočinout. Představa prázdného žaludku vás přinutí zapomenout na všechno ostatní.“

**Dělnice v dodavatelské továrně řetězců
Walmart a Carrefour, Bangladéš**

NEJČASTĚJŠÍ PROBLÉMY PRACUJÍCÍCH V TOVÁRNÁCH

- **Nízké mzdy:** často nižší než zákonem stanovené minimální mzdy, které jsou samy o sobě nastaveny tak, že mnohdy nepokrývají ani základní životní potřeby.
- **Extrémně dlouhá pracovní doba:** běžně i 15 hodin denně sedm dní v týdnu; známe jsou i případy pracovní doby až 400 hodin měsíčně; přesčasby bývají přitom povinné a bez zákonem stanovených příplatků.
- **Dětská práce:** při výrobě zboží je ve světě stále zneužíváno 168 milionů dětí.
- **Nefunkční odbory:** odborová činnost v oděvním průmyslu je tvrdě potlačována.
- **Nevyhovující bezpečnost práce a ochrana zdraví na pracovišti:** výjimkou nejsou vážná zranění (včetně smrtelných úrazů) způsobená absencí řádných ochranných pomůcek či zanedbáním technického stavu továren a strojů.
- **Nedostatečné sociální zabezpečení:** nejsou dodržovány ani minimální standardy sociálního zabezpečení.
- **Špatné podmínky na pracovišti:** omezování počtu návštěv toalet, zamezení přístupu k pitné vodě apod.
- **Diskriminace a ponižování:** diskriminace na základě pohlaví nebo původu, sexuální obtěžování a další ponižující zacházení ze strany nadřízených včetně šikany na pracovišti.
- **Podvody při auditech a kontrolách:** záměrné zkreslování údajů včetně falešných dokumentů o počtu odpracovaných hodin, přesčasech a mzdách zaměstnanců a zaměstnankyň.

Dělnice Ry Tola z kambodžské továrny Shen Zhou večerí se svými dvěma sestrami na ubytovně, autor: Will Baxter

KDO NESE ODPOVĚDNOST ZA NEDODRŽOVÁNÍ PRACOVNÍCH PODMÍNEK?

Odpovědnost za nedodržování pracovních standardů nesou nejen firmy, které do zemí globálního Jihu svoji výrobu přesunuly, ale také vlády konkrétních zemí, kde k porušování těchto mezinárodně uznaných pracovních standardů dochází. Svůj díl zodpovědnosti nesou i majitelé a vedení samotných subdodavatelských továren. V neposlední řadě je nutné upozornit na částečnou odpovědnost nás spotřebitelů. Změnou našeho nákupního chování můžeme leccos změnit.

Jak mohou situaci zlepšit firmy?

Podstatou problému je snaha firem o maximalizaci zisku na úkor lidí, kteří jejich zboží vyrábí. Firmy po dodavatelích vyžadují extrémně nízké nákupní ceny a mnohdy nereálně krátké dodací doby. Situace se může zlepšit jedině v případě, že firmy přijmou svoji odpovědnost, budou dodržovat závazné předpisy a spolupracovat i se svými subdodavateli.

Firmy by měly učinit tyto kroky:

- přijmout závazný etický kodex,
- provádět nezávislé a nehlášené sociální audity,
- zapojit se do nezávislé vícestranné iniciativy,
- podpořit svobodu sdružování a právo na kolektivní vyjednávání dělníků,
- dlouhodobě spolupracovat s dodavatelskými továrnami,
- zavázat se k transparentnosti celého dodavatelského řetězce.

Jak mohou situaci zlepšit vlády?

Zásadním problémem je, že vlády nevynucují dodržování právně závazných norem v oblasti pracovního práva ani základních lidských práv. Vlády v zemích globálního Jihu často podléhají tlaku velkých firem a bojí se ztráty pracovních příležitostí v případě zprísnění podmínek.

Vlády by měly učinit tyto kroky:

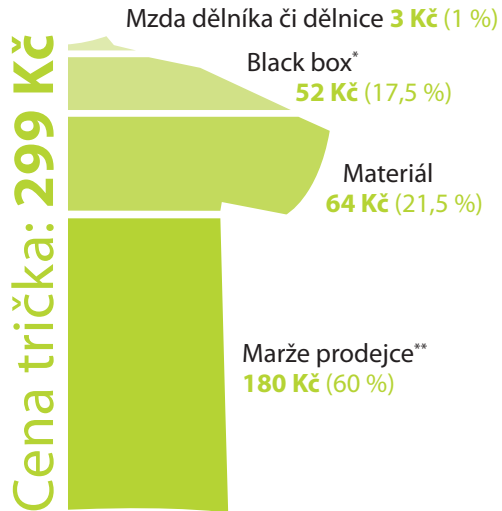
- zajistit dodržování právně závazných předpisů národního i mezinárodního práva,
- zabezpečit ochranu základních lidských práv svých občanů,
- prosazovat úmluvy a doporučení Mezinárodní organizace práce,
- stanovit minimální mzdu na úrovni living wage, která by pracujícím zajistila důstojný život,
- spolupracovat na mezinárodní úrovni s ostatními vládami, institucemi i soukromým sektorem.

„Auditoři jsou podplacení. Audity jsou hlášené týdný dopředu, továrna se na to vždy velmi dobře připraví – v den auditu není na pracovišti žádný dělník ani dělnice beze smlouvy, všechny dokumenty odpovídají zákonům. Na pracovišti jsou přístupné toalety i pitná voda, k dispozici máme rukavice i další pomůcky. Auditor potom přijde, přečte několik papírů, dá si čaj a odchází.“

Saleena P., SLD, Indie

KOLIK KDO DOSTANE Z CENY TRIČKA?

Rozložit přesně cenu konfekčního oděvu podle podílu jednotlivých článků dodavatelského řetězce je prakticky nemožné. Důvodem je netransparentní dodavatelský řetězec a rozdílné přístupy k vyčíslení jednotlivých položek. Pokud se někde takové rozložení objeví, vždy musí jít o konkrétní produkt konkrétní firmy v konkrétní době. Uvedený rozklad ceny je proto ilustrativní a vychází z porovnání několika dostupných zdrojů.

* Zahrnuje:

- **Náklady a zisk továrny** – náklady na celý proces výroby oděvů, od nastříhání látky až po konečný zabalený produkt, odvody a pojištění za zaměstnance, platby za energie, správu továrny apod. Částka se může pohybovat v rozmezí 0,5–2 % z konečné ceny produktu. Zisk majitelů továrny se pohybuje v rozmezí 3–5 % z konečné ceny produktu.
- **Náklady na dopravu** – náklady mohou zahrnovat daně související s exportem a importem, pojištění a cenu samotné dopravy. Běžně se pohybují v rozmezí 7–14 % z konečné ceny produktu.
- **Náklady a zisk zprostředkovatele** – zprostředkovatel může nést náklady spojené s objednávkami zboží u výrobce a dále pak např. s naložením zboží. Náklady a zisk zprostředkovatele se pohybují v rozmezí 1–5 % z konečné ceny produktu.

** Zahrnuje zisk a veškeré náklady prodejce (značky), včetně mezd, energií, pronájmu prostor, DPH atd.

CO MŮŽEME DĚLAT MY?

- Požadovat etické varianty zboží, a to jak při individuálních nákupech, tak při nákupech firm a veřejných institucí.
- Sledovat aktuální dění v oblasti pracovních podmínek například prostřednictvím facebookových stránek www.facebook.com/nazemicz a www.facebook.com/usiltonanas nebo Newsletteru NaZemi.
- Aktivně se zapojit do kampaní nevládních organizací za zlepšení pracovních podmínek.

Etické varianty:

- Oděvy od firem zapojených do nezávislé vícestranné iniciativy **Fair Wear Foundation** (FWF) – www.fairwear.org. Tyto firmy musí mít transparentní dodavatelský řetězec podléhající pravidelným kontrolám.
- Oděvy od členů zapojených do **World Fair Trade Organization** (WFTO) – www.wfto.com. Systém Světové fairtradové organizace je založen na naplňování deseti základních principů férového a udržitelného obchodování.

Více informací k tématu najdete na:

- www.usiltonanas.cz
- facebook.com/usiltonanas

O NAZEMI

Jsme nevládní nezisková organizace NaZemi. Jsme přesvědčeni o tom, že každý člověk na Zemi má právo žít a pracovat v důstojných podmínkách. Zaměřujeme se na propojenost našeho spotřebního chování s problémy v tzv. rozvojových zemích a motivujeme jednotlivce, firmy i státy přijmout za tyto problémy odpovědnost.

- **Apelujeme na firmy**, aby podnikaly odpovědně a transparentně. Aby přijaly odpovědnost za pracovní podmínky ve svých dodavatelských řetězcích, za produkty, které nesou jejich značku a jež si můžeme v ČR nebo v Evropě koupit.
- **Podporujeme fair trade** a umožňujeme tím pěstitelům a pěstitelkám v zemích globálního Jihu zlepšovat jejich životní podmínky. Fair trade nepřipouští dětskou práci, geneticky modifikované plodiny ani nadměrné zatěžování životního prostředí. Pěstitelé a pěstitelky dostávají spravedlivou odměnu za svoji práci, důraz je kladen na dlouhodobou udržitelnost a rozvoj komunit.
- **Věnujeme se metodice globálního rozvojového vzdělávání** a usilujeme o její zavedení do praxe českého vzdělávání. Jde nám o to, aby studenti a studentky hledali a reflektovali spojitosti mezi svým životem a životy ostatních na světě a přijímali za tyto vztahy zodpovědnost. Aby rozvíjeli svoji schopnost kritického myšlení a takových dovedností, jež jim umožní orientovat se v globálním světě. Vedle toho se rovněž věnujeme facilitování skupinových procesů.
- **Máme specializovaný fairtradový obchod**, který nám pomáhá financovat naše aktivity. Jednotlivcům, firmám i kavárnám nabízíme vlastní, na míru šitou a vyváženou směs fairtradové kávy Fair Café a čaje Fair Tea. Můžete nás podpořit nákupem v e-shopu obchod.nazemi.cz.

*Dělnice opouštějí oděvní továrnu Shen Zhou
v kambodžském Phnom Penhu, autor: Will Baxter*

www.nazemi.cz
facebook.com/nazemicz

US XS
CA TP
CN 160/80A

Made in
Cambodia

Brožura informuje o tom, za jakých podmínek vznikají naše oděvy a co mohou firmy, vlády i spotřebitelé a spotřebitelky pro změnu těchto podmínek udělat.

Vydalo NaZemi v roce 2017.

Vytištěno na recyklovaném papíře.

ISBN 978-80-88150-19-0

Tento dokument byl vytvořen s finanční podporou Evropské unie a Ministerstva zahraničních věcí ČR. Obsah dokumentu je zcela na odpovědnosti NaZemi a jako takový nemůže být považován za stanovisko Evropské unie.

NAZEMI

ČESKÁ REPUBLIKA
POMÁHÁ

	4.95
€	19.90
PLN	129
CZK	1290
HUF	19.90
RON	

KOKO ROZMIAR VELIKOST MÉRIT MARIME

*Štítek z trička
prodáváného v ČR*